AIKUISKOULUTUSTUEN, VUOROTTELUVAPAAN JA AMMATTITUTKINTOSTIPENDIN LAKKAUTTAMINEN

Sivistysvaliokunnan asiantuntijakuuleminen
Matti Tujula
Koulutuspoliittinen asiantuntija, tiiminvetäjä
7.3.2024

JULKISTEN JA HYVINVOINTIALOJEN LIITTO JHL RY

- Jäseniä JHL:ssa on noin 165 000
- Alat
  - Sosiaali- ja terveysala
  - Kasvatus- ja ohjausala
  - Ravitsemis- ja puhtausala
  - Teknisten, energian ja liikenteen ala
  - Tietotyö-, hallinto- ja kirjastoala
  - Turvallisuusala
- Ammattinimikkeitä noin tuhat: mm. lastenhoitaja, kokki, siivooja, vartija, varhaiskasvatuksen opettaja, lähihoitaja, konduktööri, välinehuoltaja, kuljettaja, sairaanhoitaja, hoiva-avustaja, kirjastovirkailija, laitoshuoltaja…

JHL:N NÄKEMYS

- Emme kannata aikuiskoulutustuen, vuorotteluvapaan ja ammattitutkintostipendin leikkauksia

- Aikuiskoulutustukea tulisi kehittää
  - Nykymalli antaa hyvän pohjan koulutustason nostolle ja työvoimapula-aloille kouluttamiseen
- Vuorotteluvapaa ylläpitää työhyvinvointia

- Monia alakohtaisia tai muita vaikutuksia ei ole hallituksen esityksessä huomioitu tarpeeksi

VANHEMPIEN OPISKELIJOIDEN OSUUS

- Monilla aloilla ja hakukohteissa ei ole ylijäämää hakijoista
  - Jos vanhemmat hakijat vähenevät, nuoria ei aina löydy tilalle
- Geronomikoulutukseen 2023 330 hakijaa
  - Hakijoista 270 30-vuotiaita ja vanhempia
  - Hakijoista 60 alle 30-vuotiaita
- Geronomikoulutuksen 2023 aloittaneista 228 opiskelijasta 174 oli 30-vuotiaita tai vanhempia
- Lähihoitajan tutkinnon ikääntyneiden hoidon osaamisala: vuonna 2022 yli 73 % uusista opiskelijoista oli yli 30-vuotiaita

ALOJEN VÄLISET SIIRTYMÄT SOTELLE SELVÄSTI POSITIIVISIA

- HE: vuonna 2014 ensimmäistä kertaa aikuiskoulutustukea saaneet ja heidän myöhemmät työskentelyalansa
  - Koulutustausta muulla alalla, opiskeli terveys- ja hyvinvointialalle: 69,6 % siirtyi
  - Koulutustausta tehy-alalla, opiskeli muuta alaa: 63,8 % pysyi

- Ennakointi vuonna 2021 aikuiskoulutustuella opiskelleiden pohjalta:
  - Terveys- ja hyvinvointialoja opiskeli 3 826 aikuiskoulutustuen saajaa muilta aloilta -> 69,6 % eli n. 2663 henkilöä työskentelisi tulevaisuudessa sotealalla.
  - 3 679 tuensaajaa, joilla oli taustalla terveys- ja hyvinvointialan tutkinto ja jotka opiskelivat jotain muuta: 63,8 % eli noin 2 347 henkilöä jatkaisi edelleen sote-alalla.
  - Yhteensä terveys- ja hyvinvointialalla työskentelisi tulevaisuudessa noin 5010 henkeä aiemman 3679 hengen sijasta.
  - **Nettosaantia yli 1300 työntekijää**

ERITYISTARPEET TIETYISSÄ TILANTEISSA

- Aikuiskoulutustuki tarpeen erityisesti tietyissä tilanteissa
  - Sote-alan ammattikorkeakouluopinnoissa pakollisia, palkattomia harjoitteluita
  - Gradun ja opinnäytetyön tekeminen

- Aikuiskoulutustuki osa tulevaisuusnäkymiä ja kehittymismahdollisuuksia sote- ja vaka-aloilla
  - Kelpoisuudet eri tehtäviin ja eteneminen uralla vaativampiin tehtäviin edellyttävät virallisia tutkintoja
  - Osa alojen veto- ja pitovoimaa

TUKI JA VAPAA NOSTAVAT

- HE: Sekä aikuiskoulutustuen että vuorotteluvapaan osalta todettu, että eroja verrokkiryhmiin ei ole tai ne eivät ole merkittäviä

- Jos ryhmät ovat esimerkiksi työhyvinvoinniltaan samanlaisia, se on hyvä merkki!
- Ryhmien valikoituminen tulee huomioida
  - Molempia käyttävät eniten ne, joilla on niille tarvetta
    - Esim. uhka työttömyydestä tai työssä jaksamattomuudesta
  - Jos näiden käyttäjäryhmien tilanne saadaan -tuella ja -vapaalla yhtä hyväksi kuin verrokkiryhmillä, on se jo voitto ja merkki tuen toimivuudesta

VAIHTOEHDOT JA KORVAAJAT

- Opintotuki ja –laina
  - Pienehköpalkkaiset kohdeammatit, perhe – realismi?
- Työnantajan roolin kasvattaminen
  - Nykyisessä hyvinvointialueiden taloustilanteessa?
- Työn ohessa opiskelu
  - Laajat harjoittelut varsinkin sote-alalla
  - Alanvaihtajat?
- Pienet osaamiskokonaisuudet
  - Osin mahdollista jo nyt – ei aidosti korvaava
  - Vaatisi todella isoa muutosta useammalle alalle

AIKUISKOULUTUEN MERKITYS

- JHL toteutti sote-alan jäsenilleen kyselyn sote-henkilöstön saatavuuteen liittyen, vastauksia reilut 3600

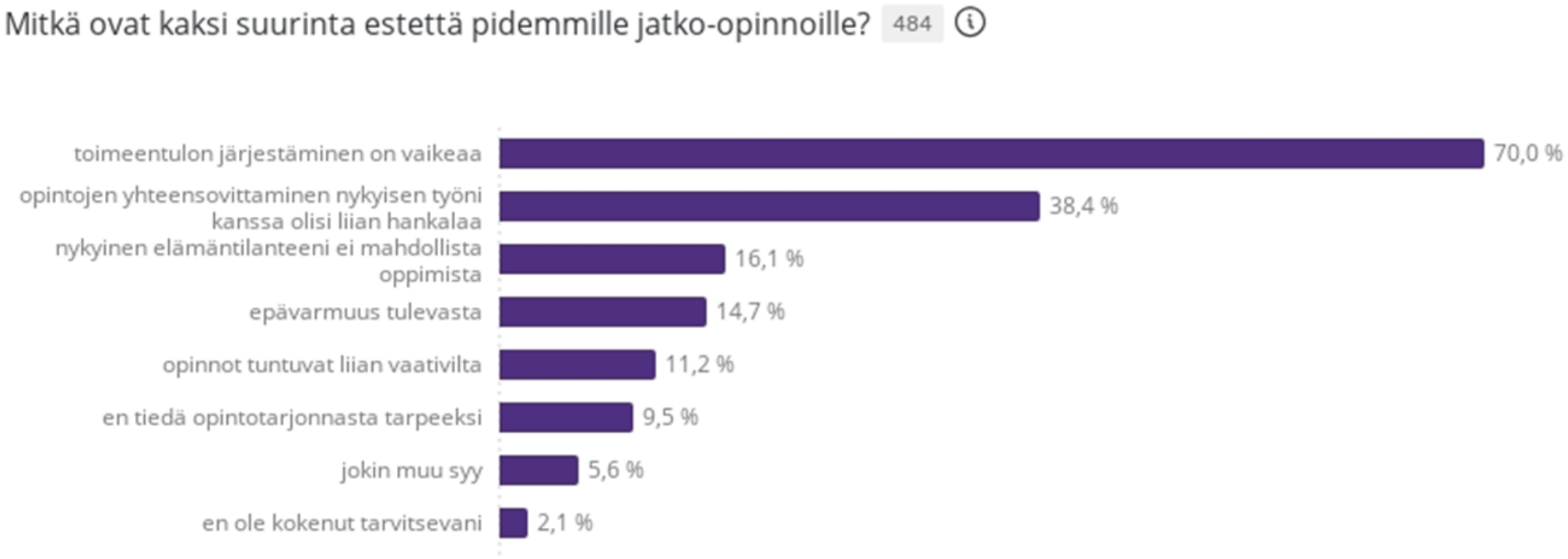

JHL:N NÄKEMYS

- Aikuiskoulutustukea tulisi kehittää
  - Nykymalli antaa hyvän pohjan koulutustason nostolle ja työvoimapula-aloille kouluttamiseen
- Vuorotteluvapaa ylläpitää työhyvinvointia
- Ammattitutkintostipendi konkreettinen kannustin oman osaamisen kehittämiseen